# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 121. Sâmbătă 31 Maiŭ (12 Iunie). 1886.

## Brașovŭ, 30 Maiŭ 1886.

Monitorulŭ oficialŭ alŭ armatei publică în numĕrulŭ sĕu dela 8 Iuniu a. c. următorulŭ autografŭ alŭ Impĕratului și Regelui cătră archiducele Albrecht:

„*Iubite Domnule Vere, Mareșalŭ Archiduce Albrecht!*

Cu obicĭnuitu-Vĕ devotamentŭ plinŭ de abnegațiune și c'unŭ zelŭ neobositŭ ațĭ întreprinsŭ în timpulŭ din urmă o călĕtoriă ostenitóre în Bosnia și Herțegovina și prin acésta V'ațĭ câștigatŭ din nou unŭ titlu la mulțămirea Mea.

Raporturile ce mi le-ațĭ făcutŭ asupra stărei și a spiritului trupelorŭ dislocate acolo, asupra instruirei lorŭ și lucrărei lorŭ pe tĕrĕmulŭ curatŭ militarŭ și culturalŭ mĭ-au causatŭ Mie mare mulțămire.

Corpulŭ alŭ 15-lea, representândŭ așa cum este compusŭ întréga armată, se pórtă cu cea mai mare demnitate în spiritulŭ din vechime probatelorŭ tradițiunĭ ale armatei, care în tóte împrejurările a susținntŭ véḍa tronului și a monarchiei împlinindu-șĭ datoria cu-o rară fidelitate și abnegare de sine și care și în viitorŭ îșĭ va împlini înalta chiămare.

Schönbrunn în 7 Iuniu 1886.

*Franciscŭ Iosifŭ*, m. p.

Asemănândŭ autografulŭ acesta cu toastulŭ ce l'a ținutŭ archiducele Albrecht în Seraievo, pentru care Inălțimea Sa a fostŭ atacatŭ în pressa și în camera maghiară, „Neue freie Presse" ajunge la conclusiunea, că autografulŭ împĕrătescŭ nu cuprinde decâtŭ unŭ resumatŭ alŭ părerilorŭ, ce le-a esprimatŭ archiducele în capitala Bosniei.

„Archiducele — ḍice »N. Fr. Presse" — a accentuatŭ în toastulŭ sĕu (veḍĭ „Gaz. Trans." nr. 114 din 1886) că corpulŭ alŭ 15-lea se reînoesce în schimbŭ continuu din tóte celelalte corpurĭ și că arată în micŭ ceea ce face din armată unŭ corpŭ nesguduibilŭ. Și în autografulŭ împĕrătescŭ e vorba de compunerea corpului alŭ 15-lea, prin care este representată întréga oștire. Archiducele laudă armata, pentru că fiii tuturorŭ popórelorŭ se sêmtŭ uniți ca frați sub stégulŭ împĕrătescŭ negru-galbenŭ. Autografulŭ împĕrătescŭ vorbesce de tradițiunile din vechime probate ale armatei, care în tóte circumstanțele a apĕratŭ véḍa tronului și a monarchiei și care și în viitorŭ îșĭ va împlini înalta misiune. Autografulŭ împĕrătescŭ adopteză părerile ce le-a esprimatŭ Archiducele în Seraievo și Impĕratulŭ voiesce sĕ declare prin acésta manifestațiune, că asupra chiămărei și a posițiunei armatei dênsulŭ cugetă tocmai așa, ca conducătorulŭ trupelorŭ austriace în Italia, ca Vĕrulŭ sĕu, archiducele Albrecht."

»Scopulŭ autografului împărĕtescŭ îlŭ vomŭ înțelege însĕ și mai bine, décă ne vomŭ aduce aminte de discusiuneà ce s'a încinsŭ în dieta ungară asupra toastului archiducelui Albrecht. Comitele Albert Apponyi care aduse în discusiune acestŭ toastŭ a ḍisŭ, că este în contra tradițiunilorŭ constituțiunei ungare, décă unii voiescŭ a construi pentru armată] o patriă fictivă, căcĭ idea imperiului nu se unesce cu dreptulŭ publicŭ ungurescŭ. Nicĭodată, ḍise Apponyi, nu se va sêmți în acésta țéră alta decâtŭ numaí patriotismŭ ungurescŭ. D-lŭ Tisza nu a combătutŭ aceste afirmărĭ și așaderă e învoitŭ cu ele."

„Față cu aceste autografulŭ împĕrătescŭ vorbesce de tradițiunile armatei, care în tóte împrejurările a susținutŭ véḍa tronului și a monarchiei și îșĭ va împlini și în viitorŭ înalta chiămare. De aceste vechĭ tradițiunĭ se ține și aceea, ca fiecare soldatu din armată, sĕ aibă sentimentulŭ de alipire cătră întregulŭ imperiu, sĕ fiă gata așĭ jertfi viața în serviciulŭ monarchiei pentru apĕrarea stégului ...

„Autografulŭ, care esprimă sentimentele monarchului, oferă archiducelui precum și armatei aceea satisfacțiune, pe care pănă acuma n'au putut'o dobândi în parlamentulŭ ungurescŭ. Cetindŭ scrisórea împăratului, vomŭ afla într'ênsa póte reflexulŭ acelorŭ impresiunĭ ce le vorŭ fi produsŭ întêmplările în stradele din Pesta și în parlamentŭ în inima domnitorului. Décă împĕratulŭ apeleză la tradițiunea din vechime probată a armatei; décă vede în trecutulŭ acestei instituțiunĭ, o garanțiă pentru viitorŭ, atuncĭ nu se póte nega, că acéstă emanațiune nu sĕ află în deplinŭ acordŭ cu enunciările ministrului președinte ungurescŭ. Ar fi în interesulŭ monarchiei, alŭ Ungariei și alŭ armatei, ca acéstă conglăsuire sĕ fiă câtŭ mai în grabă restabilită, ca norii ce s'au grămăditŭ pe orizontulŭ ungurescŭ sĕ se risipéscă. Impĕratulŭ a doveditŭ prin acestŭ antografŭ, că simte trebuința de a da armatei și arhiducelui o satisfacțiune. Ungaria are lipsă de o desvoltare statornică și progresivă, și cea mai bună garanțiă pentru ea este increderea ce o pune coróna în guvernulŭ liberalŭ. Noi credemŭ c'acéstă încredere încă totŭ nu este sguduită, dér mai că se pare, că evenimentele din urmă n'au trecutŭ fără a lăsa in urma lorŭ óre-care amărăciunĭ."

Tóte ḍiarele din Viena accentuéză, că prea înaltulŭ autografŭ are menirea de a da satisfacțiune armatei și generalisimului sĕu, pre când foile peștane observă o tăcere semnificativă.

Publicămŭ aḍi mai josŭ și unŭ estrasŭ dintr'unŭ altŭ articulŭ alŭ ḍiarului „Neue Freie Presse", care se întroduce cu cuvintele: „Ungaria învinge pe tótă linia, generalulŭ Iansky șéde aḍi earăși în Baden, primulŭ ministru ungurescŭ, care a întrebuințatŭ cuvinte mai cutezătóre, decum a întrebuințatŭ vr'odată unŭ ministru alŭ monarchiei stă încă neatisŭ în culmea puterii"... In acelașĭ articulŭ susține organulŭ vienesŭ că d-lŭ Tisza ar fi promisŭ ministrului de resbelŭ imperialŭ în Viena, că va face pașĭ ca sĕ ștérgă falsa impresiune ce au putut'o produce vorbele sale asupra armatei.

„Nemzet," organulŭ maghiarŭ alŭ ministrului-președinte scrie, în preséra ḍilei în care a apărutŭ autografulŭ prea înaltŭ, că articululŭ acesta alŭ lui „Neue freie Presse," dealtmintrelea „fórte frumosŭ", cuprinde și o porțiune bună de „malițiă," căcĭ face speranțe cercurilorŭ armatei, că d-lŭ Tisza ar voì sĕ le liniștéscă asupra cuprinsului declarațiunilorŭ sale din dietă, pe când ministrnlŭ-președinte nicĭ că se gândesce la așa ceva, deórece n'ar fi luatŭ nicĭ unŭ angajamentŭ la Viena în acéstă privință. Nimenĭ, ḍice „Nemzet," n'a apĕratŭ în cursŭ de 11 anĭ mai multŭ armata comună contra atacurilorŭ îndreptate asupră-i ca d-lŭ Tisza; primulŭ ministru n'are nevoiă de a se mai lămuri séu scusa, elŭ stă la postulŭ sĕu prin increderea de care se bucură la corónă și la maioritatea parlamentului și décă nu ar mai avé acésta încredere din vr'o parte séu altă, elŭ va fi gata a se retrage dela putere.

Aparițiunea prea înaltului autografŭ în ḍiua următóre a datŭ întregei afacerĭ militare o interpretare, în urma căreia vrêndŭ nevrêndŭ ministrulŭ-președinte este constrînsŭ a reveni asupra declarărilorŭ sale din cameră. La acésta îlŭ va sili și oposițiunea.

Ḍiarele din Viena accentuéză mereu că armata imperială pretinde satisfacțiune și că acésta satisfacțiune nu i s'a datŭ din partea guvernului și a parlamentului ungurescŭ.

Dér cine sĕ-i fi datŭ satisfacțiunea, când tóte partidele maghiare au mersŭ mână 'n mână în afacerea Hentzi-Iansky? D-lŭ Tisza a mustratŭ aspru purtarea generalului și a fostŭ aplaudatŭ pentru acésta și din partea oposițiunei. Organele lui au atacatŭ chiar pe inspectorulŭ generalŭ alŭ armatei. Cu toții, guvernŭ și parlamentŭ, au demonstratŭ în contra spiritului armatei, cum îlŭ înțelegŭ căpeteniile ei. D-lŭ Tisza însușĭ a admisŭ, că suntŭ personalitățĭ carĭ tindŭ a strica acestŭ spiritŭ, care aḍĭ nu mai póte fi celŭ vechiu tradiționalŭ.

Acum vine însușĭ monarchulŭ și desavuéză prin autografulŭ sĕu cuvintele primului ministru ungurescŭ. Este clarŭ, că acesta trebue sĕ-șĭ lămurésca posițiunea față cu coróna și cu parlamentulŭ și e pusŭ înaintea alternativei ca sĕ repășéscă séu sĕ adopte vederile depuse în prea înaltulŭ autografŭ.

---

## Protestulŭ prințului Jerôme Napoleonŭ.

Prințulŭ Jerôme Napoleonŭ a publicatŭ următorulŭ protestŭ contra espulsăriĭ prințilorŭ:

Domnilorŭ deputațĭ! Se cere dela d-vóstră espulsarea mea și a copiilorŭ meĭ. Acesta nu se póte face pentru că așĭ fi pretendentŭ. Ca supusŭ alŭ legilorŭ țĕriĭ, deși ele suntŭ imcomplecte, n'am încetatŭ nicĭodată d'a sfătui pe amiciĭ mei sĕ respecte ca și mine ordinea conformă constituțiuniĭ. Ca deputatŭ nicĭodată n'am amenințatŭ Republica prin vre-unŭ complotŭ monarhist, și am fostŭ în rêndulŭ apĕrătorilorŭ Republiceĭ. Nu mi se póte imputa nicĭ unŭ cuvêntŭ, nicĭ unŭ actŭ, ce sĕ nu fi fostŭ insuflatŭ de celŭ mai curatŭ patriotismŭ. Decĭ singurulŭ motivŭ alŭ proscripțiunii propuse este, că sunt șefulŭ familiei Napoleonilorŭ. Nu eram óre totŭ așa și când s'a cerutŭ serviciulŭ militarŭ dela fiulŭ meu după lege? Cum a devenitŭ deodată mai revoluționarŭ șefulŭ familiei Napoleonilorŭ?

Unŭ prințŭ din casa Orleans îșĭ mărită pe fiică-sa și invită pe amiciĭ sĕĭ la serbarea acestui evenimentŭ de familiă. Unŭ asemenea evenimentŭ nu póte fi pedepsitŭ nicĭ din punctulŭ de vedere alŭ rațiunii de statŭ. N'am nimicŭ a face cu acésta, cu tóte astea, m'am transformatŭ astăḍĭ deodată într'unŭ pretendentŭ, ceea-ce nu eram erĭ. Intr'adevĕrŭ, inventatoriĭ acestorŭ monstruosităţĭ uită, că opinia publică iĭ aude, că Europa iĭ privesce și că istoria iĭ va judeca. Cunoscŭ amărăciunile crude ale exilului, cu tóte astea m'așŭ condamna însumĭ bucurosŭ la acésta, décă prin suferințele mele personale așĭ putea contribui la înălțarea patriei și la unirea fiilorŭ sĕĭ. Dér primejdiile pentru Republică nu provinŭ din aceea, că vre-o câțĭ-va prințĭ respiră aerulŭ țĕriĭ, ci pentru că constituția e defectuósă și Republica e rĕu condusă de exploatatoriĭ ei. In locŭ ca acéstă constituțiă a vóstră, făcută de regaliștĭ pentru regele, care era sĕ vină sĕ o fi înlocuitŭ cu o constituțiă republicană seriósă, a-țĭ păstrat'o și a-țĭ permisŭ sĕ fiă unŭ instrumentŭ de persecuțiă jacobină. Câtă asprime merită atitudinea vóstră!

De cincĭ-spre-ḍece anĭ a-țĭ declamatŭ multŭ, a-țĭ rĕsturnatŭ miniștri, a-țĭ împărțitŭ posturĭ în modŭ risipitorŭ și necontenitŭ a-țĭ datŭ afară funcționarĭ. Mulțĭ din d-vóstră s'au arătatŭ insațiabilĭ în tendința d'a se îmbogăți. Prin ce îmbunătățire socială a-țĭ justificatŭ domnia vóstră? N'ațĭ sciutŭ nicĭ sĕ respectațĭ, nicĭ sĕ desființațĭ concordatulŭ nicĭ sĕ rĕmânețĭ liberĭ-schimbiștĭ, nicĭ sĕ devenițĭ protecționiștĭ, nicĭ sĕ reformațĭ, nicĭ sĕ ușurațĭ impositele, nicĭ sĕ liniștițĭ dușmăniile internaționale, nicĭ sĕ obținețĭ o alianță. A-țĭ risipitŭ aurulŭ și sângele nostru în țĕrĭ depărtate; a-țĭ sguduitŭ ordinea existentă, și n'ațĭ sciutŭ sĕ ridicațĭ ordinea nouă pe care o cere democrația și pe care o datorațĭ. Din tóte părțile s'aude strigătulŭ de alarmă alŭ intereselorŭ amenințate, religióse séu filosofice.

Óre exilarea prințilorŭ va face constituția vóstră mai bună, atitudinea vóstră mai prudentă? Nu, ea va provoca numai încurcăturĭ, ce se vorŭ mai mări prin nedreptatea comisă; câte-odată cineva e în stare a opri începutulŭ lucrurilorŭ; dér după ce s'au începutŭ, atuncĭ nu mai escĭ în stare a oprì urmările. Când cineva dă o sentință de exilŭ, nu se póte opri la jumĕtatea drumului; o proscriere produce negreșitŭ altele. Declarațĭ că voițĭ sĕ exilațĭ pe prințĭ și étă că vine unulŭ și le cere averea; mai târḍiu se va cere și exilarea partisanilorŭ lorŭ. După espulsarea prințilorŭ, pe carĭ iĭ considerațĭ de dușmanĭ ai Republicei, se va procede contra amicilorŭ lorŭ; printr'unŭ boldŭ ne învinsŭ vețĭ ajunge la legea suspectă, la teróre și rĕsboiu civilŭ. O speranță mĕ ține: Poporulŭ e aci; poporulŭ celŭ mare și bunŭ alŭ Franciei, a cărui inimă și minte nu le póte cineva

încurca pentru multŭ timpŭ. Elŭ nu va întârḑia multŭ d'aşî cunósce pe adevĕraţii amicî. Până mai deunăḑî v'a urmatŭ; acuma vĕ toleréză; décă nu vĕ veţî rĕsgândi, elŭ vĕ va goni în curêndŭ, şi atuncî dreptatea îşî va avea satisfacţiunea.«

(semnatŭ) *Napoleonŭ.*

---

## Nouĕ demonstraţiunî în Pesta.

Marţî s'au repetatŭ demonstraţiunile în Pesta. Studenţii n'au luatŭ parte la ele. Demonstranţii căutau sĕ 'şî rĕsbune pe poliţiă şi erau recrutaţî din elemente, care periclitau siguranţa persónei. Étă cum au decursŭ demonstraţiile:

La îmormêntarea nenorocitului, care fusese străpunsŭ cu baioneta şi la care luară parte şi studenţii, s'a cântatŭ „Szozat« şi Iuliu Verhovay ţinù o vorbire. Pe la 5 óre d. a. începură a se forma cete, studenţii însĕ declarară de încheiate demonstraţiile din partea tinerimei academice. Prăvăliile au fostŭ închise de témă. Poliţia intrà în acţiune numai când demonstranţii începură a o ameninţa cu strigătele: „Josŭ cu ucigaşii!« Unŭ bietŭ omŭ, care fù luatŭ dreptŭ detectivŭ, fù rĕu bătutŭ de demonstranţî. Pe la 7 óre aceştia erau în numĕrŭ de 2000—3000. Chiuiturile şi strigătele: »Josŭ cu ucigaşii! Josŭ cu Andras şi Mihaszna (nume de batjocură pentru poliţiştî). Inaintea casei deputatului Ugron, vr'o 500—600 de demonstranţî aclamară pe Ugron. Unŭ tînĕrŭ îi mulţămì în numele poporului pentru bărbătésca sa atitudine, pe când cunoscutulŭ „poetŭ poporalŭ« Hazafi-Verai Ianos declamà o poesiă batjocoritóre asupra generalului Ianski. In strada Ferului sparseră demonstranţii câteva ferestri. Poliţia se 'ncercà sĕ potolăscă mulţimea cu vorbe bune, dér înzadarŭ; acésta o întêmpinà cu strigăte: „Josŭ cu ucigaşii!" şi cu sburăturî de petri. Acum se cerù ajutorulŭ armatei. Douĕ batalióne de infanteriă, unulŭ din regimentulŭ „archiducele Albrecht«, şi unŭ escadronŭ de husarî porniră contra turburătorilorŭ. Aceştia fură provocaţî de trei orî sĕ se depărteze, dér ei rĕspunseră cu sburăturî de petri La comandă, soldaţii năvăliră cu baioneta asupra demonstranţilorŭ, carî îşî căutară scăparea într'o fugă sĕlbatică.

Pe când se petrecéu acestea, o altă cétă de turburătorî se duseră înaintea locuinţii lui Iuliu Verhovay strigându'i »eljen". Acesta apărù la ferestră sĕ vorbéscă, dér poliţia îi împrăştià. Mulţimea strică o şetră, se'narmà cu lemne, ca sĕ mérgă în casarma poliţiei şi sĕ „caute pe ucigaşî«. Poliţia aflà de acestŭ planŭ şi pornì contra lorŭ, dér fù întêmpinată cu o ploiă de petri şi pusă pe fugă. Sosì apoi infanteriă şi cavaleriă şi curăţiră loculŭ.

In acéstă ḑi au fostŭ numeroşî rănițî, mai multŭ séu mai puţinŭ greu, şi mai cu sémă poliţiştî, unui comandantŭ de gardă i s'a spartŭ capulŭ, unui poliţistŭ i s'a străpunsŭ braţulŭ cu unŭ cuţitŭ ş. a. S'au făcutŭ câteva ḑecî de arestărî. Pe la 2 óre nóptea totulŭ se liniştise.

Lunî séra au fostŭ şi în Raab demonstraţiunî sub conducerea studenţilorŭ dela academia de dreptŭ. Vr'o 1000 de persóne din tóte classele societăţii cutrierară oraşulŭ cu strigăte: »Abzug Belcredi, Ianski şi archiducele Albrecht!» Poliţia a procedatŭ cu cruţare şi liniştea s'a restabilitŭ în curêndŭ. Junimea universitară din Pesta a trimisŭ la Raab o telegramă de salutare.

Cu ocasiunea demonstraţiunilorŭ din ḑilele acestea, pe pieţa Bakacs unŭ studentŭ scóse din busunarŭ chipulŭ unui bărbatŭ în uniforma unui înaltŭ generalŭ alŭ armatei, care pe marginea de josŭ avea o inscripţiune ofensătóre, şi în chiuiturile mulţimei l'a bătutŭ cu unŭ cuiu de unŭ stêlpŭ de lampă. La apropiarea poliţiei mulţimea se împrăştià, ér' chipulŭ fù depărtatŭ de pe stâlpŭ de organele poliţienescî. »Politisches Volksblatt" spune, că chipulŭ din cestiune ar fi fostŭ alŭ *Alt. Sale c. r. archiducelui Albrecht.*

---

## Revista ḑiarelorŭ.

„*Neue Freie Presse*" scrie după plecarea generalului Iansky din Cincî-Bisericî — în concediu — şi faţă cu împrejurarea, că demonstraţiile din Pesta totŭ nu mai încetéză, între altele:

Ungaria învinge pe tótă linia, generalulŭ Iansky şéde érăşî în Baden; bărbatulŭ de statŭ conducĕtorŭ alŭ corónei St-lui Stefanŭ, care a întrebuinţatŭ cuvinte mai cutezătóre decâtŭ orîcare ministru alŭ monarhiei, stă încă neatinsŭ în fotoliulŭ sĕu. Posiţiunea puternică a naţiunei maghiare în monarhiă niciodată n'a fostŭ atâtŭ de acută ca acum.

Ministrulŭ-preşedinte de cincî orî 'şî-a ridicatŭ vocea, ca sĕ rĕspundă la interpelările asupra procederei poliţiei, şi nicî cu o vorbă măcarŭ n'a datŭ a se 'nţelege, că are de gândŭ sĕ dea satisfacţiă dorinţei administraţiunei armatei, sĕ împace lucrurile. Se ḑice că d-lŭ Tisza va rĕmâné neclintitŭ, ca sĕ nu 'şî espună popularitatea sa periculului, nu va face unŭ pasŭ, care sĕ-lŭ esplice contrarii sĕi dreptŭ retragere. Ce vréu aşa déră cei din Pesta cu demonstraţiunile?

Ochiulŭ celŭ agerŭ vede numai triumfulŭ Ungariei. Ce s'ar fi întêmplatŭ, décă vr'odată i-ar fi trăsnitŭ prin capŭ unui ministru austriacŭ sĕ vorbéscă ca d-lŭ Tisza? Ar fi spulberatŭ ca unŭ paiu de vêntŭ. D-lŭ Tisza stă neatinsŭ, mai puternicŭ ca orî când, insistă ca generalulŭ Iansky, recreându-se în concediulŭ sĕu forţatŭ, sĕ se gândéscă la aceea, că monarhia s'a schimbatŭ de atuncî când din armata austriacă eşiau martirî ca Hentzi. Ce are sĕ fiă acum cu starea anarhică din stradele Pestei? Sĕ se nască în armată simţĕmêntulŭ umilirei şi succesulŭ Ungariei sĕ se esplice a o perdere a ei?

A renunţatŭ contele Bylandt la împlinirea promisiunei ce a dat'o d-lŭ Tisza, că va satisface dorinţei administraţiunei de rĕsboiu? Atâtŭ de puţinŭ pondŭ pune elŭ pe o acţiune, ce l'a silitŭ sĕ renunţe la recrearea sa în Vŏslau şi sĕ reia afacerile? O negură învălue întrega afacere.

Póte că e vorba sĕ fiă cruţatŭ d-lŭ Tisza de orîce perplesitate. Elŭ a făcutŭ minunî, a înduplecatŭ la ocupăţiune o naţiune, care a primitŭ jubilândŭ pe softalele (studentî turcescî), a datŭ unui paşă o sabiă de onóre, şi sĕ înţelege decî lucrulŭ, décă se cruţă o putere, care a făcutŭ servicii monarchiei. Armata cu tóte astea cere sĕ fiă considerată, ca demonstraţiunile ofensătóre sĕ înceteze.

Duşmănia în contra armatei comune ar fi o nebuniă, căcî cine scie, décă ora seriósă nu s'apropiă, când fiii nostri vorŭ trebui sĕ apere cu viéţa lorŭ pămêntulŭ Ungariei, când puterea Austriei va respinge năvălirea barbariei în câmpiile ce se întindŭ la pólele Carpaţilorŭ, când acei soldaţî, carî cunoscŭ pe domnitorulŭ numai ca împĕratŭ, vorŭ combate pe inimicii Maghiarilorŭ.

Cei mai marî bărbaţî ai poporului maghiarŭ nu erau liberî de pesimismŭ cu privire la viitorulŭ naţiunei lorŭ, căcî ei presimţiau furtunile ce se vorŭ ivì asupra ţĕrii lorŭ. Armata se crede ofensată în amorulŭ ei propriu, şi ar fi mai multŭ decâtŭ o greşélă, décă d-lŭ Tisza n'ar avé voinţa şi curagiulŭ, d'a da satisfacţiune amorului ai propriu.

---

## SCIRILE ḐILEI.

Recursulŭ trimisŭ de locuitorii din Cohalmŭ, în contra dispoşiţiunii ministrului instrucţiunei d'a se lua o dare de 5% în favórea scólei de statŭ d'acolo, a fostŭ resolvatŭ astfelŭ: membrii acelorŭ confesiunî din Cohalmŭ, carî 'şî solvescŭ taxele pentru susţinerea scólelorŭ lorŭ confesionale, suntŭ scutiţî de darea de 5% pentru scóla de statŭ. Din contră nu se scutescŭ a plăti acea dare corporaţiunile d'acolo şi acei locuitorî, carî nu contribue cu nimicŭ la susţinerea unei scóle confesionale, precum şi toţî contribuabilii cohălmenî, carî locuescŭ în afară. Din darea directă de acolo s'au stabilitŭ 4000 fl. ca dare scolară. — Se putea sĕ nu afle născocitorulŭ ministru unŭ mijlocŭ, d'a-i susţiné alţii scóla maghiarisătóre?

—x—

*La consulatulŭ generalŭ românŭ din Pesta* s'a numitŭ vice-consulŭ d-lŭ *St. Stamatiade,* ataşatŭ alŭ legaţiunii, în loculŭ fostului vice-consulŭ *A. Lambrino.*

—x—

D-lŭ *Corneliu Popŭ Păcurariŭ,* fostulŭ redactorŭ rĕspundĕtorŭ alŭ „Tribunei" s'a presentatŭ la Năsĕudŭ spre a'şî începe pedépsa de unŭ anŭ, la care a fostŭ condamnatŭ de juriulŭ din Cluşiu.

—x—

„Fraţilorŭ Sasî din părţile Bistriţei — scrie „Kolozs. Köz.« — nu le trebuescŭ învĕţătorî maghiarî. Adunarea generală comitatensă a hotărîtŭ, ca comunele acele, în carî nu este învĕţătorŭ maghiarŭ, sĕ plătéscă o anumită sumă din care sĕ se pótă ţiné unŭ învĕţătorŭ maghiarŭ suplentŭ. In contra acestei „pretensiunî juste« — scrie fóia bugetară — mai multe comune au protestatŭ la ministeriu, dér de sigurŭ cererea lorŭ nu va avé unŭ succesŭ mai mare decâtŭ cum au avutŭ sgomotele lorŭ". — Asta nicî n'o contestă nimenea, dreptatea trefortiană e cunoscută. Vorba e, că ce are sĕ caute învĕţătorŭ maghiarŭ la scólele nemaghiare, când acestea îşî au ómenii lorŭ, carî sciu şi unguresce?

—x—

In jurulŭ Seghedinului bântue în mare mĕsură bóla egipténă de ochî, numită trachoma. Mediculŭ orăşenescŭ a aflatŭ din 1200 locuitorî, pe carî i-a visitatŭ, 888 cuprinşî de acéstă bólă. Dintre aceştia 76 suntŭ orbî şi numai 20 curabilî. Pentru curarea acestei bóle oraşulŭ a cheltuitŭ 5000 fl. v. a. şi a cerutŭ dela ministrulŭ de interne ca sĕ i se rebonifice aceste cheltuelî din visteria statului. Ministrulŭ însĕ a rĕspunsŭ, că, deórece pentru lăţirea acestei bóle autoritatea orăşenéscă e vinovată, ea sĕ plătéscă şi cheltuelile. „Mai pe scurtŭ, observă la acésta „Sz. Naplo«, s'ar puté ḑice: »orbesce Ungurule!"

—x—

Tractările dintre România şi Francia pentru încheiarea unei convenţiunî de comerţŭ s'au întreruptŭ definitivŭ.

—x—

In *Italia* nordică *colera* ia dimensiunî marî. In Florenţa, Padua, Rossano, Veneţia şi Chiozza colera face numeróse victime.

—x—

In România a plouatŭ aprópe pretutindenea, aşa că temerea de o slabă recoltă a disparutŭ.

—x—

Ântêiulŭ batalionŭ din regimentulŭ de infanteriă, regele Humbertŭ din Praga, a fostŭ pedepsitŭ întregŭ cu arestŭ în casarmă pe timpŭ de o lună, fiindŭ că cu ocasiunea esercițiului dela 2 Iuniu căḑură în pămêntŭ tocmai lângă comandantulŭ regimentului, colonelulŭ Holzbach, trei glónţe. Esercițiulŭ s'a întreruptŭ imediatŭ. Tóte puscile s'au visitatŭ, dér nu s'a putută da de urma vinovaţilorŭ. Cu douĕ ḑile mai nainte totŭ la esercițiu a şueratŭ pe la capulŭ colonelului o petricică împuşcată. S'a ordonatŭ oficerilorŭ sĕ supravegheze câtŭ mai severŭ pe soldaţî.

---

## FOILETONŬ.

### Călĕtoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

In chipulŭ acesta era învinsă şi acéstă greutate, şi Tippu-Tib avea cu unŭ motivŭ maî multŭ ca maî înainte.

Nicî de aicî încolo însă marele rîu nu se arĕtà aşa de favorabilŭ pentru călĕtoriă, cum fuse maî 'nainte. Repeḑişurile şi felŭ de felŭ de vêltorî primejdióse deveniau totŭ maî dese. In nicî o parte indigeniî nu voiau sĕ între în legătură cu călĕtorii noştri. Suferinţele acestora se măriau într'unŭ modŭ îngrozitorŭ aprópe în fiecare ḑi.

„Variola (vĕrsatulŭ celŭ mare)", istorisesce Stanley, „se lăţia totŭ maî tare, urdinarea apuca totŭ maî mulţî din soţiî meî de drumŭ. Peste cincî-ḑecî de inşî se umpluseră de râiă, vre-o douĕ-ḑecî de inşî aveau felurite umflăturî durerόse, mulţî se văietau de durerî de pieptŭ, séu suferiau de junghiurî şi de aprinderî de plumânî. In fiecare ḑi încredinţamŭ uriaşelorŭ unde ale rîuluî Livingstone câte douĕ, treî cadavre de-ale nenorociţilorŭ meî tovarăşî. Frank, şoţulŭ meu de drumŭ europénŭ, şi eu ne damŭ tóte silinţele, ca sĕ maî alinămŭ încât-va aceste suferinţe; când însă risipita caravană se opria şi se aşeza în tabără, când sêrmanele jertfe ale molipsitórelorŭ bóle de-abia se têrau printre şirurile de colibe construite în pripă, trebuia sĕ ne întórcemŭ privirile într'altă parte, căcî altfelŭ feţele nóstre ar fi fostŭ inundate de lacrimî... Sêrmane fiinţe, ce viaţă!... Sĕ mergî şi sĕ totŭ mergî, pentru ca sĕ'ţî găsescî unŭ mormêntŭ!"

Din norocire în Ikondu călĕtorulŭ nostru găsì o luntre vechiă, găurítă, care se oprise lângă ţermure. Elŭ puse sĕ se petecéscă vasulŭ găsitŭ, şi astfelŭ acuma puteau sĕ se transporteze într'ênsulŭ 60 de bolnavî. Ce binefacere pentru bieţiî ómenî!

Totŭ în Ikondu dĕdură ómeniî luî Stanley de unŭ Vatva piticŭ, care nu era maî mare de 1·38 metri şi care se ascunsese într'unŭ tufişŭ. Elŭ era înarmatŭ cu unŭ arcŭ şi cu săgeţî înveninate. Piciórele sale strêmbe şi şoldurile sale nedesvoltate îî dau o înfăţişare de totŭ pocită. Vêrsta luî era destulŭ de înaintată. La întrebările călĕtoruluî nostru, care'lŭ oprì pentru câte-va ḑile ca călĕuză, elŭ dete tóte rĕspunsurile, pe care le putea da, şi apoî, după-ce fù dăruitŭ cu câte-va scoicî şi cu câte-va şirurî de mărgele, fù lăsatŭ, ca sĕ se depărteze. Piticulŭ, vĕḑêndu-se liberŭ, nu maî scia ce sĕ facă de bucuriă, totodată însă, nu putea sĕ înţelégă nicî-de-cum, de ce nu a fostŭ mâncatŭ de aceia, carî puseseră mâna pe elŭ. In sfêrşitŭ elŭ o luà tot-o-fugă spre o pădure din apropiere.

Stanley venì acum la idea, sĕ facă atâtea canoe, încâtŭ întréga caravană sĕ se pótă transporta pe rîu în josŭ cu ajutorulŭ lorŭ. Punerea în lucrare a acestuî planŭ însă o lăsà elŭ până în momentulŭ, când Tippu-Tib nu ar fi maî voitŭ sĕ'lŭ însoţéscă maî departe.

Intr'aceea călĕtoriî noştri, luptându-se aprópe în fiecare ḑi cu duşmănoşiî indigenî, înaintau mereu parte pe uscatŭ, parte pe apă. Sĕlbaticiî nu voiau sĕ scie nimicŭ de darurile, ce li se oferiau. Scopulŭ lorŭ era, sĕ-î prindă pe străinî şi sĕ-î mănânce.

Pentru nópte călĕtoriî noştri îşî făceau regulatŭ câte o tabără întărită, unŭ lucru câtŭ se póte de obositorŭ după ostenelile şi nĕcazurile avute peste ḑi. Se tăiau arborî şi tufe, şi din eî se făceau apoî o îngrăditură désă şi înaltă.

Stanley învinsese până acum tóte greutăţile ce-î stătuseră în cale, desi nu fără perderî destulŭ de simţitóre şi din partea sa. Ce'lŭ maî aştepta de aicî înainte, numaî D-ḑeu scia, de óre-ce primejdiile se făceau totŭ maî marî şi luptele cu sĕlbaticiî totŭ maî grele.

In 18 Decembre caravana, după-ce se oprì, abia avù vreme sĕ'şî facă o tabără întărită, când iată fù atacată de o cétă de sĕlbaticî cu multŭ maî numerósă decâtŭ ómeniî călĕtoruluî nostru. Eî se repeḑiră din

## Vorbirea primarului moscovitŭ şi puterile.

Furtuna ce a ridicat'o în pressa europénă vorbirea primarului din Moscva, d. Alexejev, cătră Ţarulŭ, încă nu s'a potolitŭ cu totulŭ. Ambasadorii puterilorŭ acreditaţĭ pe lângă guvernulŭ din Petersburgŭ, s'au dusŭ cu toţii la ministrulŭ de esterne alŭ Rusiei, d-lŭ Giers, îndată ce acesta s'a întorsŭ în Petersburgŭ din călĕtoria în care a însoţitŭ pe Ţarulŭ, şi au cerutŭ lămurirĭ. „Garasdanin«, cronica politică a principelui Meştşerski, citéză declaraţiunea ce a dat'o d. Giers ambasadorilorŭ. D-lŭ Giers a fostŭ surprinsŭ, că aceea vorbire a putută produce atâta spaimă, şi a rĕspunsŭ scurtŭ, dér cu órecare ironiă:

»Dér primarulŭ Moscvei nu e nicĭ guvernŭ, nicĭ diplomatŭ, nu e nicĭ măcarŭ lordulŭ maiorŭ alŭ Londrei care vorbesce mai multŭ pentru Europa, decâtŭ pentru iubitulŭ sĕu oraşŭ; ţineţi-vĕ pentru cele vorbite de oratorulŭ însuşĭ.«

Foile engleze suntŭ informate, că vorbirea d-lui Alexejev a produsŭ în cercurile guvernamentale din Constantinopolŭ mare agitaţiune. Vorbirea aceea, în legătură cu manifestulŭ Ţarului cătră flotă, cu concentrarea marelorŭ forţe militare în Crimea şi în Basarabia, cu agitaţiunea nutrită în Bulgaria prin orĭce mijlóce ascunse şi făţişe, se consideră ca unŭ însemnatŭ avertismentŭ cătră Pórtă, că actuala apropiare de Anglia e supĕrătóre în mare gradŭ pentru scopurile rusescĭ, precum şi ca unŭ semnŭ indirectŭ făcutŭ Turciei, ca sĕ nu mai stărue în acésta politică sub pedépsa unorŭ seriόse urmărĭ, ci siguranţa ei mai bine sĕ şĭ-o caute la puterniculŭ ei vecinŭ, decâtŭ în amiciţia unui aliatŭ depărtatŭ. Din partea Turciei se dau marĭ silinţe, ca sĕ câştige scutulŭ şi sprijinulŭ Germaniei.

---

**Făgăraşiu**, 30 Maiu 1886.

(Urmare şi fine.)

Sĕ trecemŭ la altele.

In tómna anului trecutŭ s'a întocmitŭ în Viştea inferiόră o esposiţiune, vedĭ dómne, sĕ se premieze toţĭ aceia, carĭ vorŭ arĕta óre-care progresŭ în cultivarea vitelorŭ şi în agricultură. Esposiţiunea s'a ţinutŭ şi cu toţii au trebuitŭ sĕ vedemŭ că nu interesele bietului Olteanŭ iau adunatŭ acolo, ci interesulŭ d'a se îndulci la „idea de statŭ maghiarŭ.“ S'a întocmitŭ unŭ banchetŭ, unde s'au ţinutŭ toasturĭ în limba maghiară, ba chiar şi marele Cicerone alŭ nostru, v.-comitele Grămoiu, ne-a vorbitŭ nouĕ în limba statului, pe care elŭ nu o scie vorbí. Era o comediă fără banĭ.

Intr'aceea nisce tinerĭ românĭ suntŭ daţĭ în cercetare şi pedepsiţĭ cu amende în banĭ şi arestŭ, că au *avutŭ îndrăsneala de ş'au petrecutŭ până la miedulŭ nopţii în unŭ satŭ românescŭ şi au cântatŭ românesce*: »Aşa'i place babei mele.“ In continuu i se spune actualei tinerimĭ sĕ nu urască pe nimenĭ şi sĕ fiă propagĕtóre a bunei înţelegerĭ. Tinerimea română o face acésta şi ar face-o şi mai multŭ, căcĭ pacĭnică e natura Românului. Cu tóte acestea prigonirile Maghiarilorŭ sunt, carĭ nutrescŭ în inima acestei tinerimĭ amărăciunea şi ura, deşi fórte bine scie Maghiarulŭ dicala ceea: „Romunulŭ tzinye mintye.«

Aceia dintre tinerĭ, carĭ vorŭ scăpa teaferĭ din aceste prigonirĭ, vorŭ deveni şi mai mândri pe românitatea lorŭ, ér' celorŭ puţinĭ, carĭ vorŭ părăsi tabĕra nóstră le vorŭ dice: „celŭ ce nu póte suporta cu abnegaţiune aceste prigonirĭ, de veacurĭ îndurate, nedemnŭ este de numele de Românŭ.

Étă până unde amŭ ajunsŭ noi Românii şi în specie Oltenii cu îndelunga-ne rĕbdare. Ca mâne se va întruni adunarea comitatensă*), şi cu dorŭ aşteptŭ sĕ vĕdŭ cum se vorŭ presenta Românii noştri. Ce paşĭ vorŭ lua ca posturile devenite vacante totŭ prin Românĭ sĕ se întregéscă? Ce vorŭ face în vederea schimbării planului de edificiu a casei comitatense, care schimbare s'a făcutŭ, după cum se spune, numai la voinţa fişpanului şi în edificiu acuma 12 odăi din causa schimbării planului au devenitŭ nefolosibile, fiind cu totulŭ întunecóse? Óre întreba-vorŭ Românii, că din alŭ cui mandatŭ au felicitatŭ pe ministrulŭ preşedinte, cu ocasiunea iubileului, d-lŭ comite, d-lŭ Turcu şi d-lŭ jidovŭ Fleisig. Au mersŭ ei ca persóne private séu ca persóne oficióse?

Şi cătră încheiere întrebŭ, avemŭ noi Oltenii persóne şi cu deosebire preoţĭ, carĭ sĕ se lupte pentru recunóscerea drepturilorŭ nóstre, răpite cu atâta vicleniă. Şi acuma voiu dice, că nu. Nu voiu ca de astădată sĕ fiu lungŭ, ci mĕ voiu restrînge la unŭ singurŭ casŭ concretŭ şi voiu dovedí lipsa de tactŭ a preoţilorŭ noştri. Esistă în ţera Oltului în comuna Voila unŭ preotŭ după nume Nicolau Şierban, pe carele sórtea l'a adusŭ la bună posiţiă, încâtŭ ar putea se fiă fala şi mândria poporului şi unŭ aprigŭ apĕrătorŭ alŭ drepturilorŭ nóstre de Românŭ şi cetăţanŭ. Nu voiu sĕ disputŭ onoratului părinte meritele pe terenulŭ scólei şi alŭ bisericei, ci numai aceea îi imputŭ, că fórte puţinŭ lucră ca sĕ se respecteze drepturile nóstre. Séu cugetă onor. părinte că „capulŭ plecatŭ nu-lŭ taiă sabia?“ Eu unulŭ îlŭ somezŭ sĕ-mĭ spună, ce-a ajunsŭ d-sa cu atâtea complimente făcute Ungurilorŭ. Şĭ-a ajutatŭ întru îndeplinirea scopurilorŭ personale, séu a folositŭ causei naţionale? Nicĭ una, nicĭ alta. Ce-a ajunsŭ d-sa, când cu ocasiunea ultimelorŭ alegerĭ municipalĭ, membrii de încredere ai representanţei comunale a comunei Voila au alesŭ pe renegatulŭ Herszényi şi pe unŭ Nagy Sándor. Ce compensaţiune v'a datŭ comitele, pretorele, séu chiar altulŭ? V'a făcutŭ că fiulŭ d-vóstră fù trasŭ în cercetare, ca unulŭ, care ar conturba liniştea nocturnă, pedepsitŭ în banĭ şi paremi-sĕ chiar şi cu închisóre. Eată onor. părinte urmările capului plecatŭ. Şi apoi decă d-ta ca unulŭ, care ai fostŭ póte mai multŭ ca orĭ şi care altŭ preotŭ olteanŭ favorisatŭ de sórte, comiţĭ atarĭ lucrurĭ, ce sĕ dicemŭ de mulţime, care abia vegetéză de pe o di pe alta! Astădĭ o mână de ómenĭ în urma nepăsării nóstre nu ne értă sĕ ne petrecemŭ românesce; mâne ne va da sĕ jucămŭ „Ciardaş“ unguresců.

*Eu.*

*) Acéstă adunare s'a ţinutŭ în 7 şi 8 l. c. N'avemŭ încă raportŭ despre decursulŭ ei. Red.

---

*Cluşiu*, Maiu 1886.

*Esemplu de hărniciă.* Credŭ a nu fi lucru fără interesŭ a se publica uneorĭ mai desŭ şi lucrurĭ bisericescĭ. Biserica prin preoţii sĕi cei adevĕraţĭ a fostŭ totdéuna salvatórea nóstră. Suntŭ între preoţĭ mulţĭ, carĭ îşĭ cunoscŭ sânta chemare şi merită recunoscinţă; suntŭ dincontră alţĭ preoţĭ, carĭ nu-şĭ pricepŭ sânta lorŭ chemare. Atâtŭ pe preoţii cei bunĭ spre a-i imita şi încuragia, câtŭ şi pe cei rĕi spre a-i îndrepta, sĕ-i facemŭ cunoscuţĭ publicului.

Dreptŭ aceea 'mĭ iau libertate a aduce la cunoscinţă faptele unui preotŭ tênĕrŭ, pe care l'am întêmpinatŭ lucrândŭ cu viu interesŭ pentru poporulŭ sĕu.

Cu doi anĭ înainte de acesta în parochia Chiusa, tractulŭ protopopescŭ alŭ Cristurului, s'a alesŭ preotŭ d-lŭ *Antoniu Precupŭ*.

Crescutŭ în vecinătatea acestei parochii am cunoscut'o încă mai înainte ca pe o parochiă cam disordinată, dér mai alesŭ în urma vacanţei de doi anĭ a oficiului preoţescŭ, în stare rea.

Indată după instalare, în capulŭ ernei, era restrînsŭ noulŭ preotŭ la o singură chiliă cu tótă familia sa. Casa parochială deşértă, fără uşĭ, fără ferestri, edificiele economice descoperite, grădina parochială desgrădită, fără închisorĭ, tóte păreau a o pustietate.

De curêndŭ călĕtorindŭ dela Cluşiu cătră casă şi de aicĭ îndĕrĕtŭ, m'am abătutŭ pe la dênsulŭ. Lucrurile însĕ acum aveau cu totulŭ altă faţă. Casa parochială binişorŭ ordinată, tóte chiliile de folositŭ, ferestre, uşĭ, cuptóre, nouĕ, edificiile economice transformate, acoperite din nou, unele gătite, altele acum în lucrare etc. etc.

Sciindŭ eu din esperienţă, câtŭ de greu se îndupleacă poporulŭ a face ceva de bună voiă pentru preotŭ în diua de astădĭ, cândŭ abia rĕsuflă sub sarcina altorŭ greutăţĭ ce i se impunŭ cu puterea, am întrebatŭ pe respectivulŭ preotŭ, cum şi cu ce mijlóce a făcutŭ acestea tóte? „Cu lupte şi cu nĕcazurĭ,“ îmĭ rĕspunde şi cu aceste întrândŭ în altă chiliă îmĭ scóte de acolo o hârtiă şi mi-o întinde înainte. De-asupra era scrisŭ cu litere marĭ: Diarŭ istoricŭ pentru parochia Chiusa. Desfăcêndu-lŭ îndată şi aflândŭ chiar la începutŭ descrise luptele sale în rêndŭ cronologicŭ am fostŭ curiosŭ a-lŭ cetì. Étă câteva notiţe ce le-am estrasŭ:

*a)* Stergerea datinei mai dinainte din acéstă parochiă de a strînge bucate la umblatulŭ cu sf. cruce în ajunulŭ Bobotezii şi introducerea în locu-i a unei taxe bănescĭ. E lucru dejositorŭ a vedé în urma preotului cu crucea în mână pre vr'unŭ omŭ cu saculŭ în spate dela casă la casă. Bine arŭ fi sĕ se stérgă acésta datină urîtă pre totŭ loculŭ, unde mai esistă.

*b)* Fiindŭ casa parochială şi edificiele economice în mare disordine şi biserica neavêndŭ nicĭ unŭ banŭ, preotulŭ pentru ordinarea lorŭ inventă următorulŭ venitŭ demnŭ de imitatŭ. Anume: în acéstă parochiă — după cum sĕ dice în acelŭ diarŭ — era datina a se aduce jertfă completă la sf. biserică pâne, vinŭ, tămâe şi luminĭ. Din aceste jertfe se adunau adese litre întregĭ de vinŭ rĕu jidovescŭ. Observândŭ acésta preotulŭ a sfătuitŭ pre poporeniĭ sĕĭ, sĕ nu cumpere mai multŭ vinŭ rĕu dela jidanulŭ din satŭ, ci preţulŭ vinului sĕ-lŭ dăruéscă sf. bisericĭ. La finea anului sa aflatŭ suma de 50 fl 6 cr. v. a. adunată din crucerii pentru vinŭ, care până aicĭ intra întrégă în buzunarulŭ jidovesŭ. Prin acestŭ venitŭ, inventatŭ prin tactica sa, a fostŭ preotulŭ in stare a-şĭ ordina locuinţa şi o ordinéză şi astădĭ. Óre nu s'ar puté face acésta şi în alte parochii sĕrace?

*c)* Totŭ acestŭ diarŭ arată mai departe, că în decursulŭ acestorŭ doĭ anĭ s'au procuratŭ două rêndurĭ de vestminte bisericescĭ, praporĭ, icóne, trei candelabre şi altele, în locŭ de banĭ bisericescĭ, tóte prin colecte binevoitóre oferite de credincioşĭ. Considerândŭ că poporulŭ din Chiusa în urma comasărei de curêndŭ întêmplate, fiindŭ neindreptăţitŭ şi scurtatŭ — tóte aceste oferte benevole suntŭ a se privi ca unŭ bunŭ efectŭ alŭ prudentei tactice, acestui a preotŭ.

*d)* Infiinţarea unui grânarŭ de bucate în favorulŭ bisericei pentru ajutorarea celorŭ sĕracĭ.

Poporulŭ nostru, mai preste totŭ, primăvéra este lipsitŭ de bucate. Tómna este silitŭ sêrmanulŭ plugarŭ, astrînsŭ de sarcina dărilorŭ şi alte greutăţĭ, a-şĭ vinde bucatele pre nimica. Primăvéra însĕ le cumpără cu preţurĭ nesuportabile şi astfelŭ ajunge la sapă de lemnŭ. Bună ar fi dér infiinţarea grânarelorŭ bisericescĭ mai alesŭ în anĭ bunĭ şi mănoşĭ chiarŭ şi ex officio în tóte comunele nóstre.

Vrednică de amintire este şi întroducerea corului mixtŭ de feciorĭ şi fete prin acestŭ preotŭ.

Vrednicŭ de recunoscinţă este dér acelŭ preotŭ care-şĭ împlinesce chemarea şi se luptă cu puterĭ bărbătescĭ pentru fericirea şi îmbunătăţirea sorţii poporului sĕu. Ca recunoscinţă pentru tóte aceste poporulŭ sĕu — deşi sĕracŭ şi lipsitŭ — sa dechiăratŭ de bună voiă a presta de aicĭ încolo preotului lorŭ lecticalulŭ completŭ, pentru a cărui completare dovedescŭ actele că s'au făcutŭ probe din 1868 încóce — chiarŭ şi prin Veneratulŭ Consistoriu, dér fără resultatŭ. Cumcă din iubire cătră preotŭ o făcù poporulŭ acesta, dovedesce împrejurarea, că lecticalulŭ l'a completatŭ acum poporulŭ fără sucursŭ strĕinŭ.

Acésta este activitatea preotului din Chiusa în timpulŭ scurtŭ de doi anĭ.

O observaţiune îndrăsnescŭ a face. Parochiile nu sĕ conferescŭ in diecesa nóstră tot de-a-una după meritŭ. Afli preoţĭ zeloşĭ şi harnicĭ muncindu-sĕ în parochii slabe. Tótă sĕptemêna nu-i cade bietului preotŭ furca şi grebla din mână şi totuşĭ nu póte câştiga nicĭ baremĭ atâta, câtŭ sĕ pótă ţiné regulatŭ o fóiă la casă.

Alţii din contră, preoţĭ, respective teologĭ, slabĭ, necualificaţĭ, cu aplicărĭ rele, neinteresaţĭ de nimica, au norocułŭ, că rĕmânŭ, séu lângă părinţĭ, séu lângă socrii, séu în loculŭ nascerei în parochiile cele mai grase dér nu lucră nimicŭ în via Domnului nicĭ pentru biserică nicĭ pentru naţiă.

*Unŭ universitarŭ.*

---

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

BUDAPEŞTA, 11 Iuniu. — Erĭ earăşĭ se făcură demonstraţiunĭ pe strade. Miliţia şi poliţia a reuşitŭ d'a încungiura mulţimea şi a arestatŭ 710 persóne. Câţiva au fostŭ vulneraţĭ. După ce capii demonstranţilorŭ se află în mânile autorităţii, cravalele probabilŭ că nu se vorŭ mai repeţi.

MÜNCHEN, 11 Iuniu. — Intr'o proclamaţiune cătră poporulŭ şi armata Bavariei arată prinţulŭ Luitpold că a luatŭ regenţa Bavariei. După scirile mai nouĕ regele Ludovicŭ, care residéză de presentŭ în Hohenschwangau, aflândŭ despre sosirea deputaţiunei a lăsatŭ sĕ s'aresteze comitele Holustein îndată ce a întratŭ în castelŭ. Gendarmiĭ păzescŭ porţile castelui.

---

## DIVERSE.

**Căsĕtoria surorii sultanului.** — Dilele acestea a avutŭ locŭ la Yldiz-kiosk în Constantinopolŭ, căsĕtoria uneia din surorile sultanului Abnul-Hamid, anume Mediha Sultane, cu unŭ june oficerŭ, Ferid bey. După obiceiu, nicĭ unulŭ din soţĭ n'asista la ceremoniă, mirésa era representată prin Hafis Behram aga, şefulŭ eunucilorŭ, asistatŭ de doi din colegii sĕi, ginerile era representatŭ prin Gazi Osman-paşa, mareşalŭ, şi Osman bey primulŭ Şambelan.

După rugăciunile imamului, Ferid bey a fostŭ condusŭ la palatulŭ sultanei de cătră cei trei eunucĭ.

---

## Mulţămită publică.

Imĭ ţinŭ de datoriă a esprima mulţămirea mea cea mai adêncă tuturorŭ acelora, carĭ luândŭ parte la înmormêntarea prea iubitei mele soţii au documentatŭ condolenţa lorŭ; mai vêrtosŭ mĕ simtŭ datorŭ a mulţĕmi amabilelorŭ amice ale scumpei mele soţii, precum şi multŭ stimaţilorŭ domnĭ funcţionarĭ de statŭ municipalĭ şi orăşenescĭ. în fine membrilorŭ reuniunei de cântărĭ (dalegylet) carĭ prin concursulŭ lorŭ au contribuitŭ la înălţarea ceremoniei funebre.

Braşovŭ 8 Iuniu 1886 *Stefanŭ Gencsy*, inspectorŭ reg. de dare.

---

tóte părţile asupra taberei, din tóte părţile se audiau strigăte de rĕsboiŭ şi rĕsunau signale îndelungate din cornurile de alarmă.

„De repeţite orĭ“, scrie Stanley, „se aruncară sĕlbaticiĭ asupra întăriturilorŭ nóstre, asvêrlindŭ cu putere dardele lorŭ primejdióse în tabără, dară totŭ de atâtea orĭ fură respinşĭ de braviĭ meĭ soţĭ. Din când în când gurile puscilorŭ nóstre aprópe atingeau pieptu-rile lorŭ. Sbierĕtele şi scrâşniturile, strigătele de încuragiare, salvele puternice ale puşcaşilorŭ noştri, sunetele cornurilorŭ de luptă, ameninţările luptătorilorŭ şi plânsetele femeilorŭ şi ale copiilorŭ din lăzăretŭ, — tóte acestea făceau unŭ sgomotŭ atâtŭ de grozavŭ, încâtŭ nu voĭ puté sĕ'lŭ uitŭ în întrégă viaţa mea. Douĕ ciasurĭ întregĭ ţinù acéstă luptă desperată. Numaĭ când începù a însĕra, se retraseră duşmaniĭ din loculŭ de luptă, dară şi acum cornurile lorŭ de osŭ de elefantŭ se audiau rĕsunândŭ mereu în tóte părţile, şi din când în când câte o săgétă otrăvită venia sbârnăindŭ prin vĕsduhŭ şi se înfigea în pămêntŭ la picióre le nóstre.“

Pe la miedulŭ nopţiĭ sĕlbaticiĭ repetară ataculŭ, dară şi acum fură respinşĭ.

(Va urma).

---

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

### Cursulŭ la bursa de Viena

10 din Iunie st. n. 1886

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 4% | 106 15 |
| Rentă de hârtiă 5% | 94 75 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 154.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 100 30 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 128 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 118.50 |
| Bonurĭ rurale ungare | 105.25 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 105.20 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ | 105.20 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 105.20 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 105 20 |
| Bonurĭ croato-slavone | 99 50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 99.75 |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 120 — |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului | 124.70 |
| Renta de hărtiă austriacă | 85.20 |
| Renta de arg. austr. | 85 60 |
| Renta de aurŭ austr. | 116 80 |
| Losurile din 1860 | 139 20 |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 882 60 |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 289.20 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 282.60 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.94 |
| Napoleon-d'orĭ | 10.½ |
| Mărcĭ 100 imp. germ. | 61.92 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 126.35 |

### Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 28 Maiŭ st. v. 1886.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%) | 92¼ | 93— |
| Renta rom. amort. (5%) | 95¾ | 96¼ |
| » convert. (6%) | 87½ | 87¾ |
| Împr. oraş. Buc. (20 fr.) | 32— | 33— |
| Credit fonc. rural (7%) | 105½ | 106— |
| » „ „ (5%) | 88½ | 89— |
| » » urban (7%) | 102— | 102¼ |
| » » » (6%) | 93½ | 94½ |
| » » » (5%) | 85— | 85½ |
| Banca naţională a Românieĭ 500 Lei | 1015 | 1030 |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | 2.60 | 2.70 |
| « » » Naţională | 2.20 | 2.25 |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 14 40 | 15.55 |
| Bancnote austriace contra aurŭ | 2.01½ | 2.02½ |





## Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potŭ face cu începerea dela 1 şi 15 ale fiecăreĭ lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

PREŢULŬ ABONAMENTULUI ESTE:

*Pentru Austro-Ungaria:*

pe trei lunĭ . . . . . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 12 fl. —

*Pentru România şi străinătate.*

pe trei lunĭ . . . . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 40 „

**Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“**

## *Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!*

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatuluĭ postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“*

# Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | — | 7.45 | — |
| Predealŭ | — | — | 12.50 | — |
| Predealŭ | — | — | 1.09 | — |
| Timişŭ | — | — | 1.40 | — |
| Braşovŭ | — | — | 2.27 | — |
| Braşovŭ | 6.22 | — | 2.55 | — |
| Feldióra | 7.01 | — | 3.38 | — |
| Apatia | 7.33 | — | 4.17 | — |
| Agostonfalva | 8.01 | — | 4.47 | — |
| Homorodŭ | 8.45 | — | 5.42 | — |
| Haşfaleu | 10.10 | — | 7.37 | — |
| Sighişóra | 10.29 | — | 8.01 | — |
| Sighişóra | 10.39 | — | 8.21 | — |
| Elisabetopole | 11.19 | — | 9.05 | — |
| Mediaşŭ | 11.54 | — | 9 43 | — |
| Copsa mică | 12.12 | — | 10.02 10.30 | — |
| Micăsasa | 12.56 | — | 10.50 | — |
| Blaşiu | 1.30 | — | 11.29 | — |
| Crăciunelŭ | 1.45 | — | 11.47 | — |
| Teiuşŭ | 2.11 | — | 11.35 | — |
| Aiudŭ | 2.55 | — | 1.04 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 3.17 | — | 1.30 | — |
| Uióra | 3.24 | — | 1.39 | — |
| Cucerdea | 3.31 | — | 2.07 | — |
| Ghirisŭ | 4.09 | — | 3 08 | — |
| Apahida | 5.36 | — | 5.08 | — |
| Clusiu | 5.56 | — | 5.35 | — |
| Clusiu | 6.16 | — | — | 8.00 |
| Nedeşdu | 6.37 | — | — | 8.34 |
| Ghirbĕu | 6.53 | — | — | 8.59 |
| Aghirişŭ | 7.08 | — | — | 9.34 |
| Stana | 7.34 | — | — | 10.16 |
| Huiedinŭ | 7.55 | — | — | 11.04 |
| Ciucia | 8.35 | — | — | 12 17 |
| Bucia | 8.53 | — | — | 12.47 |
| Bratca | 9.12 | — | — | 1.21 |
| Rév | 9.31 | — | — | 2.05 |
| Mező-Telegd | 10 06 | — | — | 3.08 |
| Fugyi-Vásárhely | 10.25 | — | — | 3.39 |
| Várad-Velinţe | 10.35 | — | — | 3.55 |
| Oradia-mare | 10.41 | — | — | 4.06 |
| Oradia-mare | 10.51 | — | 10.37 | — |
| P. Ladány | 12.37 | — | 1.45 | — |
| Szolnok | 2.58 | — | 5.34 | 8.22 |
| Buda-pesta | 6.00 | — | 10.05 | 10.30 |
| Viena | — | — | 10.50 | — |
| Viena | 3.00 | 8.50 | 6.05 | — |

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ omnibus | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | — | — | — | — | — |
| Budapesta | 6.47 | 1.45 | 3.15 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 10.37 | 3.44 | 7.29 | 9.11 | 11.40 |
| P. Ladány | 1.44 | 5.21 | 8.27 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 5.33 | 6.41 | — | 1.28 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.45 | 2.00 | — |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9.59 | 2 11 | — |
| Mező-Telegd | — | 7.14 | 10.28 | 2.34 | — |
| Rév | — | 7.42 | 11.36 | 3.18 | — |
| Bratca | — | — | 12.10 | 3.41 | — |
| Bucia | — | — | 12.43 | 4.01 | — |
| Ciucia | — | 8.31 | 1.31 | 4.26 | — |
| Huiedin | — | 9.01 | 2.56 | 5.08 | — |
| Stana | — | — | 3.29 | 5.27 | — |
| Aghiriş | — | — | 4.05 | 5.50 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.18 | 6.02 | — |
| Nedeşdu | — | — | 4.36 | 6.24 | — |
| Cluşiu | 10.01 | — | 5.05 | 6.43 | — |
| Cluşiu | 10 26 | — | — | 7.03 | — |
| Apahida | 10.52 | — | — | 7.26 | — |
| Ghiriş | 12.37 | — | — | 8.51 | — |
| Cucerdea | 1.36 | — | — | 9.31 | — |
| Cucerdea | 1.48 | — | — | 9.43 | — |
| Uióra | 1.57 | — | — | 9.51 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 2.06 | — | — | 9.58 | — |
| Aiudŭ | 2.46 | — | — | 10.24 | — |
| Teiuşŭ | 3.01 | — | — | 10.44 | — |
| Crăciunelŭ | 3.45 | — | — | 11.28 | — |
| Blaşŭ | 4.06 | — | — | 11.44 | — |
| Micăsasa | 4.45 | — | — | 12.18 | — |
| Copşa mică | 5.05 | — | — | 12.36 | — |
| Mediaşŭ | — | — | — | 1.22 | 6.01 |
| Elisabetopole | — | — | — | 1.56 | 6.40 |
| Sigişóra | — | — | — | 2.34 | 7.20 |
| Haşfaleu | — | — | — | 3.02 | 8.01 |
| Homorod | — | — | — | 4.41 | 10.05 |
| Agostonfalva | — | — | — | 5.30 | 11.02 |
| Apatia | — | — | — | 6.03 | 11.37 |
| Feldióra | — | — | — | 6.35 | 12.14 |
| Braşovŭ | — | — | — | 7.14 | 1.09 |
| Braşovŭ | — | — | — | — | 1.50 |
| Timişŭ | — | — | — | — | 2.48 |
| Predealŭ | — | — | — | — | 3.23 |
| Predealŭ | — | — | — | — | 4.56 |
| Bucurescĭ | — | — | — | — | 9.40 |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

### Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.09 | — | 3.56 |
| Alba-Iulia | 11.46 | — | 4.27 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.20 | — | 4.53 |
| Şibotŭ | 12.52 | — | 5.19 |
| Orăştia | 1.19 | — | 5.41 |
| Simeria (Piski) | 1.48 | — | 6.08 |
| Deva | 2.35 | — | 6.39 |
| Branicĭca | 3.04 | — | 7.04 |
| Ilia | 3.36 | — | 7.29 |
| Gurasada | 3.50 | — | 7.41 |
| Zam | 4.25 | — | 8.12 |
| Soborşin | 5.09 | — | 8.49 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9.29 |
| Conopŭ | 6.18 | — | 9.49 |
| Radna-Lipova | 6.57 | 6.14 | 10.23 |
| Paulişŭ | 7.12 | 6.30 | 10.37 |
| Gyorok | 7.27 | 6.47 | 10.52 |
| Glogovaţŭ | 7.56 | 7.17 | 11.18 |
| Aradŭ | 8.10 | 7.32 | 11.32 |
| Szolnok | 2.39 | — | 4 53 |
| Szolnok | 3.16 | — | 5.10 |
| Budapesta | 6.50 | — | 8.16 |
| Viena | — | — | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.00 | — | — |
| Budapesta | 8.05 | — | 8.00 |
| Szolnok | 11.02 | — | 11.40 |
| Szolnok | 11.12 | — | 12.00 |
| Aradŭ | 3.37 | — | 5.25 |
| Glogovaţŭ | 4.13 | — | 6 19 |
| Gyorok | 4.38 | — | 6.46 |
| Paulişŭ | 4.51 | — | 7.00 |
| Radna-Lipova | 5.10 | — | 7.23 |
| Conopŭ | 5.38 | — | 7.51 |
| Bĕrzova | 5.57 | — | 8.10 |
| Soborşin | 6.42 | — | 5.58 |
| Zam | 7.14 | — | 9.28 |
| Gurasada | 7.43 | — | 9.56 |
| Ilia | 8.01 | — | 10.17 |
| Branicĭca | 8.21 | — | 10.38 |
| Deva | 8.47 | — | 11.05 |
| Simeria (Piski) | 9.05 | — | 11.23 |
| Orăştiă | 10.10 | — | 12.24 |
| Şibotŭ | 10.34 | — | 12.53 |
| Vinţulŭ de josŭ | 11.04 | — | 1.22 |
| Alba-Iulia | 11.19 | — | 1.40 |
| Teiuşŭ | 12.05 | — | 2.24 |

### Aradŭ-Timişóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 6.00 | — | 8.18 |
| Aradulŭ nou | 6.23 | — | 8.32 |
| Németh-Ságh | 6.48 | — | 8.51 |
| Vinga | 7.19 | — | 9.07 |
| Orczifalva | 7.38 | — | 9.20 |
| Merczifalva | 7.56 | — | 9.32 |
| Timişóra | 8.42 | — | 10.09 |

### Simeria (Piski) Petroşenĭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Simeria | — | 11.50 | 2.23 |
| Streiu | — | 12.27 | 3.00 |
| Haţegŭ | — | 1.19 | 3.49 |
| Pui | — | 2.10 | 4.40 |
| Crivadia | — | 2.57 | 5.28 |
| Baniţa | — | 3.35 | 6.07 |
| Petroşenĭ | — | 4.04 | 6.39 |

### Timişóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.02 | — | 5.00 |
| Merczifalva | 6.40 | — | 5.50 |
| Orczifalva | 6.52 | — | 6.07 |
| Vinga | — | — | 6.32 |
| Németh-Ságh | — | — | 6.53 |
| Aradulŭ nou | — | — | 7.24 |
| Aradŭ | — | — | 7.40 |

### Petroşenĭ—Simeria (Piski)

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de pers. |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | 6.49 | 9.33 | — |
| Baniţa | 7.27 | 10.14 | — |
| Crivadia | 8.06 | 10.54 | — |
| Pui | 8.50 | 11.37 | — |
| Haţegŭ | 9.31 | 12.17 | — |
| Streiu | 10.16 | 12.58 | — |
| Simeria | 10.53 | 1.35 | — |

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.